

VIRKISTÄVIÄ TUULIA VIROSTA – ROHKEASTI PUHDASTA PINTAA

Sampsa Heilä, toimittaja
Maritta Koivisto, päätoimittaja

Ennakkoluulotonta arkkitehtuuria ja laadukkaita paikallavalupintoja. Virosta löytyy viime vuosilta hienoja esimerkkejä betonin käytöstä erityyppisissä rakennuksissa pientaloista toimistoihin.

”Virossa arkkitehdeilla ja tilaajilla on astetta ennakkoluulottomampi ja raikkaampi ote betonirakentamiseen kuin Suomessa. Parhaissa kohteissa myös työn jälki ja puhtasvalupintojen laatu on selkeästi Suomea edellä”, arkkitehti *Asmo Jaaksi JKMM Arkkitehdit Oy:stä* tiivistää kokemuksensa Betonin ja Kestävä Kivitalo -ryhmän järjestämältä syksyn arkkitehtimatkalta Viroom.

Matkalla oppaana toiminut *KMG Ehitus* -rakennusliikkeen toimitusjohtaja *Tiit Nurklik* kertoo kuulensa samansuuntaisia näkemyksiä muillekin suomalaisille ammattilaisryhmille järjestämillään matkoilla.

”Vieraat ovat kehuneet paljon betonipintojen laatua ja virolaisten huippuarkkitehtien suunnittelua. Paikallavalun käyttöä ja huolellista työtä on Virossa edistänyt työvoiman edullinen hinta Suomeen verrattuna. Laadun kannalta tärkeä tekijä on myös se, että meille on syntynyt paikallavalutöihin erikoistuneita urakoitsijoita”, *Tiit Nurklik* sanoo.

Hänen mukaansa useimmat näistä yrityksistä ovat alun perin saaneet kokemusta betonirakentamisesta sotilaskylähankkeissa suomalaisten rakennusyritysten aliuurakoitsijoina.

”Yritysten osaaminen on erittäin korkeatasoista. Nyt tämä kymmenen vuoden aikana Viron betonirakentamisessa kertynyt osaaminen uhkaa hajota ja kadota, kun rakentamisen kysyntä ja hinnat ovat romahtaneet”, *Nurklik* sanoo.

Hän pelkää useiden hyvien yritysten kaatuvan, jollei Viro ehdi käynnistää suunnitteilla olevia elvytystoimia rakentamisen vauhdittamiseksi kansainvälisten rahoituslaitosten, EU:n ja valtion rahoituksella.

”Suomalaisten yritysten kannattaisi nyt hyödyntää virolaisten paikallavalu yritysten ammattitaitoa hankkeissaan, kun kapasiteettia on saatavana.”

Betoniarkkitehtimatkan ensimmäinen vierailukohde oli *rakennusyritys TTP:n* oma toimistotalo, jonka paikallavalutyöt oli toteuttanut aliuurakoitsijana *Roxor*. Rakennus edustaa *Nurklikin* mukaan työn jäljeltään betonirakentamisen huippua Virossa.

”Yhtä korkeaa betonirakentamisen laatua ei ole aiemmin Virossa nähty. Jos hyvin vaikea suhdanne-tilanne jatkuu pitkään on mahdollista, ettei nähdä myöskään tulevaisuudessa.”

1
TTP:n toimistotalon Tallinnassa on suunnitellut arkkitehti *Meelis Press*. Kohde on valmistunut vuonna 2005. Sen julkisivut ja sisätilojen seinät on valettu paikalla valkoisella itsetiivistävällä betonilla. Betonipintojen laatu on erinomainen.

Roxor oli betoniteknisten töiden urakoitsijana jo Viron ensimmäisessä merkittävässä paikallavalukohteessa *Rocca al Maren koulussa*, joka voitti vuonna 2000 maan ensimmäisen vuosittain jaettavan betonipalkinnon. KMG Ehitus oli hankkeessa pääurakoitsijana ja vastasi käytännössä tilaajan valtuuttamana myös rakennuttamisesta.

“Koulun suunnittelijana oli *Emil Urbel*, joka on yksi Viron huippuarkkitehteista. Silloin puhtasvalupintojen käyttö lähti osittain kustannusten säästämiseksi, kun pintoja ei tarvinnut rapata ja maalata. Myöhemmin rakentamisen huippusuhdanteessa paikallavalu-urakoiden hinnat tahtoivat välillä kara-

ta käsistä”, Tiit Nurklik sanoo.

Rocca al Maren koulun jälkeen KMG Ehitus on Nurklikin arvion mukaan työllistänyt noin puolet Roxorin kapasiteetista.

Tiit Nurklikin mielestä Virossa on Suomeen verrattuna erityisen poikkeuksellista paikallavalurakenteiden käyttö lukuisissa laadukkaissa pientaloissa.

“Puhdasvalupintoja näkee pientaloissa melko paljon myös Sveitsissä ja Itävallassa, mutta ei juuri Suomessa.”

Virossa osa pientaloikohteista on paikallisten rakennusyritysten johtajien ja omistajien itselleen ra-

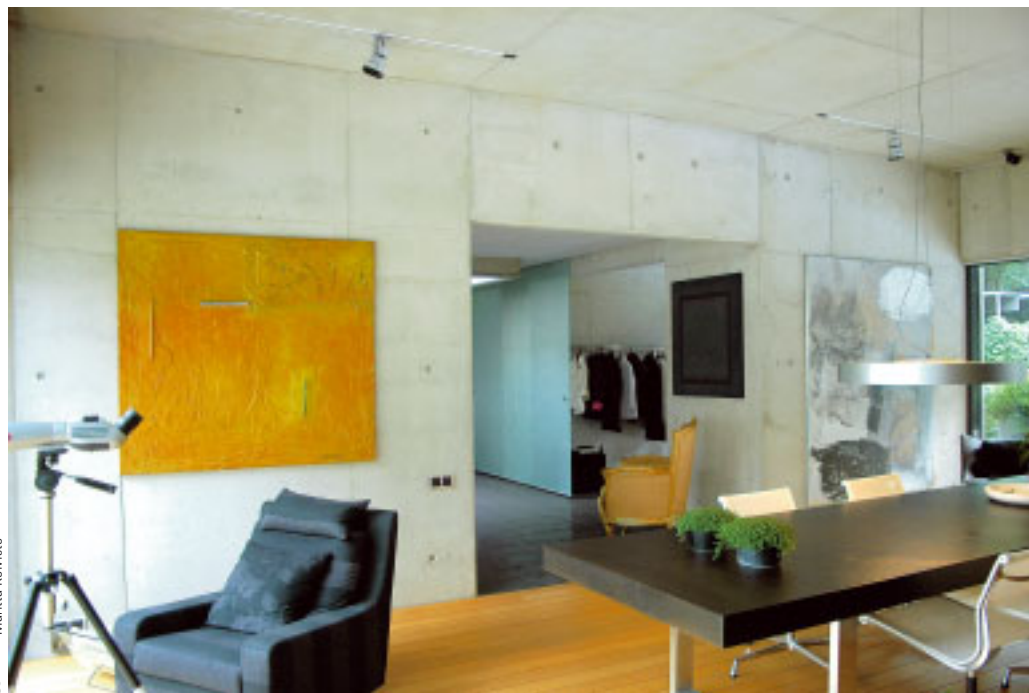
2, 3

Arkkitehti *Emil Urbelin* ja *Indrek Ermin* suunnittelema omakotitalo Harjumaalla avautuu isolla tontilla suoraan merelle. Julkisivuissa ja sisätiloissa on yhdistetty puhtasvalupintoja muihin materiaaliin. Myös kattopinnat sisätiloissa on jätetty puhtasvalupintaisiksi.

4

“Laadun kannalta tärkeä tekijä on myös se, että meille on syntynyt paikallavalutöihin erikoistuneita urakoitsijoita”, Tiit Nurklik sanoo. “Viron betonirakentamisessa kertynyt osaaminen uhkaa hajota ja kadota, kun rakentamisen kysyntä ja hinnat ovat romahtaneet”.

Maritta Koivisto

5

Maritta Koivisto

6

kennuttamia ja ne toimivat samalla yritysten käyntikortteina, joten laatuun on senkin vuoksi kiinnitetty huomiota.

Asmo Jaaksin mielestä Virossa käytetään rohkeammin betonin mahdollisuuksia hyväksi kuin Suomessa. Hän piti eniten Paldiskissa meren rannalla sijaitsevasta Villa Lokaatoria. Vuonna 2007 valmistuneen pientalon ovat suunnitelleet lapsiperheen kodiksi arkkitehdit *Siiri Vallner ja Indrek Peil*.

”Betonია oli hyödynnetty ennakkoluulottomasti ja kokonaisuus oli onnistunut. Betonipintojen laatu ei ollut tässä pientalossa aivan parhaasta päästä, mutta pieni rosoisuus sopi tähän rakennukseen joka oli kodikkaan rento ja lämmin. Asukkaat selvästi viihtyivät”, Jaaksi sanoo.

Hän piti sympaattisena myös Tallinnassa Kaldakadulla sijaitsevaa omakotitaloa, jonka on suunnitellut omistaja itse apunaan arkkitehdit *Gert Sarv ja Lauri Laisaar*. Ruosteeneruskeaksi patinoitunut betonitalo on valmistunut taitelijan kodiksi ja ateljeeksi vuonna 2005.

”Vähän retro 1970-luvun henkeen suunniteltu rakennus oli virkistävä, viehättävä ja vitsikäskin talo, jos tietyn trendikkyuden ei antanut liikaa häiritä. Suomessa näin kokonaisvaltaisesti suunniteltuja kohteita on vähän.”

Myös arkkitehti *Pia Ilonen Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy:stä* piti onnistuneimpina rakennuksina Villa Lokaatoria ja omakotitalo Kaldaa.

”Näissä kahdessa pientalossa oli käytetty hienosti betonin mahdollisuuksia. Molempien talojen ratkaisuja oli selvästi mietitty yhdessä asiakkaan kanssa ja asukkaat näyttivät niissä myös viihtyvän. Monet suuret pientalot vaikuttivat siltä kuin ne olisi tehty suuria cocktail-kutsuja varten, ja niistä sai sisustuslehtien edustuskotien tavoin etsimällä etsiä asumisen ja elämisen merkkejä”, Pia Ilonen sanoo.

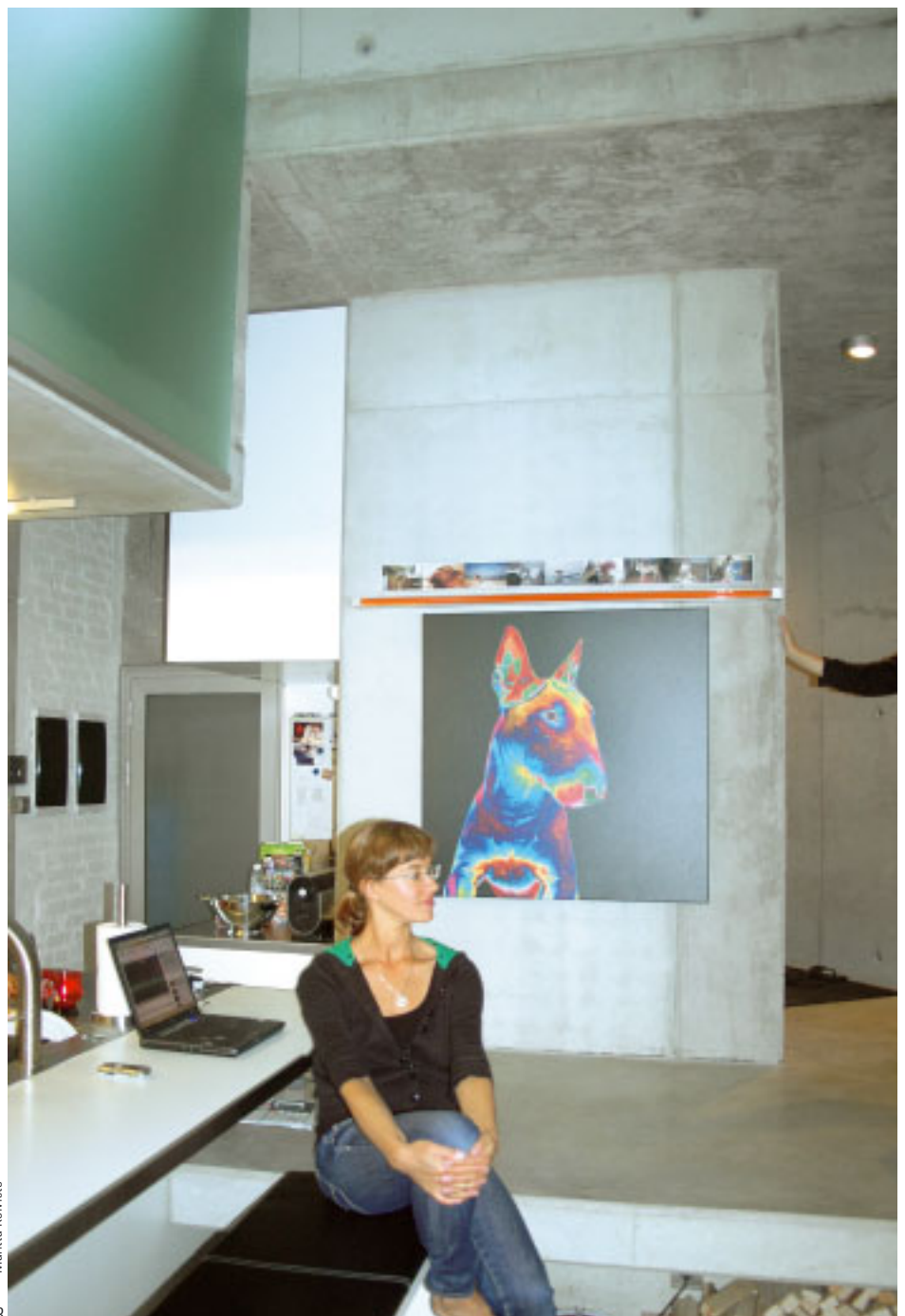
Ilosen mielestä Villa Lokaator ja omakotitalo Kalda osoittivat hyvin sen, että betoni sopii erinomaisesti suurten kohteiden lisäksi pienimuotoiseen rakentamiseen ja sympaattiseen ja ihmisläheisen kokonaisvaikutelman luomiseen.

”Arkkitehdin silmin nämä molemmat pientalot vaikuttivat myös hyvin toimivilta. Villa Lokaatorissa

Maritta Koivisto

Maritta Koivisto

5 - 8

Paldiskiin meren rannalle vuonna 2007 valmistuneen Villa Lokaator omakotitalon ovat suunnitelleet lapsiperheen kodiksi arkkitehdit *Siiri Vallner ja Indrek Peil*. Betonin pieni rosoisuus lisää talon kodikkuutta, jossa interiööri on rento ja lämmin.

8

Maritta Kouvisto

5

jopa kaksi merelle tuijottavaa yläkerran betonista ja lasiseinäistä mulkosilmää tuntuivat juuri talossa asuvalle perheelle tehdyiltä, vaikka arkkitehdin luulisi olevan vaikeaa perustella kaksia portaita jotka johtavat kumpikin vain yhteen makuuhuoneeseen.”

Omakotitalo Kaldassa Pia Ilostta viehätti myös kaarevien muotojen leikkillisuus talon sisustuksessa, kuten olohuoneen polveilevassa ja porrastetussa istuinsyvennyksessä ja pyöreässä WC:ssä, jotka oli valettu betonista.

”Talo tuntui positiivisessa mielessä koetalolta, jossa sisustusratkaisut olivat varmasti taiteilijan itse keksimiä mutta ne sopivat hyvin kokonaisuuteen.”

Betonipintojen laadun osalta Asmo Jaaksille jäivät pientaloista parhaiten mieleen Tallinnan lähistöllä sijaitseva Villa Nömmella ja sen viereen rakenteilla ollut toinen omakotitalo, joissa sekä julkisivun sisä- että ulkokuori valettiin betonista.

”Näiden suurten omakotitalojen arkkitehtuuri jätti minut vähän viileäksi, mutta lautamuoteilla tehty puhdasvalupinta oli todella korkeatasoinen. Suomessa en ole nähnyt yhtä laadukasta puhdasvalupintaa julkisivuissa.

Vuonna 2007 valmistuneen Villan Nömmella on suunnitellut arkkitehti *Martin Aunin*. Ylellinen rakennus avautuu suojaosan pihan suuntaan. Ohikulkija näkee talosta vain puolisuunnikkaan muotoiset valkeat paikallavaletut betonimuurit, joita elävöit-

Maritta Kouvisto

6

Maritta Kouvisto

7

5 - 8

Tallinnassa Kaldakadulla sijaitsevan omakotitalon on suunnitellut omistaja itse apunaan arkkitehdit *Gert Sarv ja Lauri Laisaar*. Ruosteeneruskeaksi patinoitu betonitalo on valmistunut taiteilijan kodiksi ja ateljeeksi vuonna 2005. Talon sisätiloissa on käytetty betonia niin seinissä kuin kalusteissa. Harmaata, hierrettyä betonilattiaa on elävöitetty klinkkerilaatoilla. Tilat ovat valoisia ne avautuvat viihtyisän sisäpihan ympärille.

9, 10

Vuonna 2007 valmistuneen omakotitalon Nömmella on suunnitellut arkkitehti *Martin Aunin*. Kohde on esitelty aikaisemmin *Betoni*-lehdessä 2/2008. Talon viereen on rakenteilla toinen samanlainen omakotitalo, jossa sekä julkisivun sisä- että ulkokuori valettiin betonista. Lautamuoteilla tehdyt puhdasvalupinnat ovat korkeatasoisia.

tää pinnaltaan kaunis ja puhdas pystysuuntainen lautakuvio.

Suuremman mittakaavan rakentamisessa Asmo Jaaksi piti onnistuneena Tallinnan keskustassa sijaitsevaa Rotermannin korttelia. Vanhaa tehdasaluetta kehitetään viihtyisäksi kulttuuri-, kauppa- ja asuinalueeksi.

”En voinut olla vertaamatta aluetta Kamppiin. Rentous ja vapautuneisuus oli silmiinpistävä ja meillä olisi siitä paljon opittavaa. Suomessa tällaiset suuret hankkeet toteutetaan niin vakavasti.”

Alueen yleissuunnittelun on toteuttanut *arkkitehtitoimisto Alver Arhitektid* ja sen ensimmäisen vaiheen rakennusten suunnittelusta järjestettiin kilpailu, jonka voitti arkkitehtitoimisto *Kosmos*. Alueen toista vaihetta on ollut suunnittelemassa useampi toimisto: *Alver Arhitektid*, *Teigar Sova Arhitektuur*, *HG Arhitektuur*, *Arhitektuuribüroo Emil Urbel* ja *KOKO Arhitektid*.

Rakennuksiin on suunniteltu asumisen lisäksi pieniä liikkeitä, kahviloita, ravintoloita, gallerioita ja muita kulttuuritiloja. KMG Ehitus on ollut Rotermannin alueella urakoitsijana ja myös osittain rakennuttajana.

Asmo Jaaksin mielestä myös Pärnuun vuonna 2007 valmistunut *arkkitehtuuritoimisto JVR:n* suunnittelema pensionaatti oli onnistunut ja linjakas rakennus. Lasiset sivukäytävät ja rakennuksen päädyn

Maritta Koivisto

8

Maritta Koivisto

10

11, 12

Pärnuun vuonna 2007 valmistunut *arkkitehtuuri*toimisto *JVR:n* suunnittelema pensionaatti on linjakas rakennus.

13

Rotermannin kortteli sijaitsee aivan Tallinnan keskustassa. Vanhaa tehdasaluetta on kehitetty ja kehitetään edelleen viihtyisäksi kulttuuri-, kauppa- ja asuinalueeksi. Rakennuksiin on suunniteltu asumisen lisäksi pieniä liikkeitä, kahviloita, ravintoloita, toimistoja, gallerioita ja muita kulttuuritiloja. Alue on autoton ja pysäköintitilat on järjestetty maan alle.

vinon alaosan valaistus tekivät julkisivuista pimeäläkin mielenkiintoisia.

Sen sijaan Pärnun vuonna 2008 valmistunut uusi kirjasto, joka voitti Viron tärkeimpänä arkkitehtuuripalkintona pidetyn Kulttuurirahaston arkkitehtuuripalkinnon, ei syyttänyt sen paremmin Asmo Jaaksi kuin Pia Ilostta. Kirjaston on suunnitellut *3 + 1 Arhitektuuribüroo*.

”Paldiskin rantatalossa kohteeseen valittu suunnittelukonsepti kääntyi voitoksi, mutta kirjastossa rasitteeksi. Koko talo oli jotenkin väkisin tehty. Etenkin sisätilat ja niiden porrastus tuntuivat myös huonosti toimivilta”, Jaaksi sanoo.

Kokonaisuutena Asmo Jaaksille jäi Viron betonira-

kentämisen kohteista positiivinen käsitys.

”Ehkä Virossa halutaan nyt suuntautua niin voimakkaasti länteen ja tulevaisuuteen, että se näkyy myös arkkitehtuurissa rohkeana ja ennakkoluulottomana suunnitteluna. Meillä Suomessa asiat tehdään monesti jopa tylsyyteen asti varman päälle. Virossa tilaajat ja rakennusliikkeitkin vaikuttavat olevan selvästi avoimempia kohteilemaan uusia asioita, mikä näkyy myös betonin käytössä.”

BOLDLY BARE CONCRETE SURFACE IN ESTONIA

The trip to Estonia organised by Betoni (Concrete journal) and Kestävä Kivitalo Group for architects in autumn 2009 proved that the country can boast unprejudiced architecture and high-quality cast-in-situ surfaces. Some fine examples of the use of concrete in recent years in buildings of different type, from homes to offices, can be found in Estonia.

Tiit Nurklik, the Managing Director of KMG Ehitus building company acted as the travel guide and told that the use of cast-in-situ technology and the high-quality of work have been promoted in Estonia by the low labour costs in comparison with Finland. Another factor contributing to quality is the availability of contractors specialising in cast-in-situ work.

One of the buildings visited was the office block of building company TTP. The cast-in-situ work in this project was carried out by subcontractor Roxor. The standard of this building represents the very top of concrete construction in Estonia. Rocco was the contractor responsible for concrete work already in Estonia's first significant cast-in-situ project, the school of Rocca al Mare, which in 2000 won the first annual Concrete Prize awarded in the country. KMG Ehitus was the main contractor in this project, and in practice also authorised by the Client to carry out the developer's duties. The school was designed by one of Estonia's leading architects, Emil Urbel.

In Estonia cast-in-situ structures have also been used in numerous high-quality small houses. The favourite of the Finnish travellers was Villa Lokaator, which is located on the coast near Paldiski. The house, which was completed in 2007, was designed as a family home by architects Siiri Vallner and Indrek Peil. Another home that the team found sympathetic was single-family house Kalda, which was designed by the owner himself together with architects Gert Sarv and Lauri Laisaar. The concrete house patinated in rusty brown was built in 2005 as a home and a studio for the artist-owner. The small houses are proof of the suitability of concrete not only to large-scale buildings but also to small construction projects,

and to creating a sympathetic and human-scale overall impression.

A successful representative of larger-scale construction is the Rotermann town block in the centre of Tallinn. The old industrial estate is being developed into a pleasant cultural, commercial and residential area. "The approach is conspicuously relaxed and liberated and we have plenty to learn from it. In Finland these kinds of major projects are realised with such a serious attitude".

Architects Alver Arhitektid are behind the general planning of the area. The competition organised for the design of the first-stage buildings of the area was won by

Architects Kosmos. Several firms have been involved in the design of the second stage.

The inn built in Pärnu in 2007 and designed by Architects JVR is also a successfully realised building of clean lines. The glass side corridors and the illumination of the slanted gable wall make the façades interesting also at night.

The new Pärnu library, which was completed in 2008 and won the most prestigious Estonian architectural prize awarded by the Cultural Foundation, on the other hand, did not appeal to the Finnish team of travellers. The library has been designed by 3 + 1 Architects.